

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

29. února 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Souborné cestovní služby a spojené cestovní služby – Směrnice (EU) 2015/2302 – Článek 12 odst. 2 – Právo cestujícího ukončit smlouvu o souborných službách pro cesty bez zaplacení storno poplatku – Nevyhnutelné a mimořádné okolnosti – Šíření covidu-19 – Výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace – Předvídatelnost tohoto dopadu v okamžiku oznámení o ukončení smlouvy – Události, k nimž dojde po ukončení smlouvy, ale před zahájením poskytování souborných služeb“

Ve věci C-584/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) ze dne 2. srpna 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 5. září 2022, v řízení

QM

proti

Kiwi Tours GmbH,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení: A. Prechal (zpravodajka), předsedkyně senátu, F. Biltgen, N. Wahl, J. Passer a M. L. Arastey Sahún, soudci,

generální advokátka: L. Medina,

za soudní kancelář: K. Hötzel, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. června 2023,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za QM: J. Kummer a P. Wassermann, Rechtsanwälte,
- za Kiwi Tours GmbH: S. Bergmann, Rechtsanwältin,
- za řeckou vládu: A. Dimitrakopoulou, C. Kokkosi, S. Trekli a E. Tsaousi, jako zmocněnkyně,

* Jednací jazyk: němčina.

– za Evropskou komisi: J. Jokubauskaitė, B.-R. Killmann a I. Rubene, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 21. září 2023,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 12 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS (Úř. věst. 2015, L 326, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi QM a společností Kiwi Tours GmbH ve věci nároku na vrácení veškerých plateb uskutečněných dotyčným cestujícím na základě smlouvy o souborných službách pro cesty, včetně vrácení storno poplatku, poté, co tento cestující od uvedené smlouvy odstoupil z důvodu zdravotního rizika spojeného s šířením nákazy covidem-19.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 29 až 31 odůvodnění směrnice 2015/2302 znějí takto:
 - „(29) S ohledem na zvláštnosti smluv o souborných službách pro cesty by práva a povinnosti smluvních stran měly být stanoveny na období před poskytováním souborných služeb a po jeho zahájení, zejména pro případ, že by souborné služby nebyly poskytnuty řádně nebo by nastala změna okolností.
 - (30) Vzhledem k tomu, že se souborné služby často nakupují s velkým předstihem, mohou nastat nepředvídané okolnosti. Cestující by proto měl mít právo převést za určitých podmínek smlouvu o souborných službách pro cesty na jiného cestujícího. V takových situacích by měl mít pořadatel možnost získat zpět náklady, například požaduje-li subdodavatel poplatky za změnu jména cestujícího nebo za zrušení přepravního dokladu a vystavení nového.
 - (31) Cestující by dále měli mít možnost smlouvu o souborných službách pro cesty ukončit kdykoli před zahájením poskytování souborných služeb proti zaplacení přiměřeného a zdůvodnitelného storno poplatku, se zohledněním očekávané úspory nákladů a příjmů z alternativního využití cestovních služeb. Měli by mít rovněž právo na ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty bez zaplacení jakéhokoli storno poplatku, nastanou-li nevyhnutelné a mimořádné okolnosti mající zásadní vliv na poskytování souborných služeb. Může sem patřit například válečný konflikt, jiné závažné bezpečnostní problémy jako terorismus, významná rizika pro lidské zdraví, například výskyt ohniska závažného onemocnění v cestovní destinaci, nebo přírodní katastrofy, jako například záplavy, zemětřesení či povětrnostní podmínky, jež znemožňují bezpečně se dopravit do místa určení, jak bylo dohodnuto ve smlouvě o souborných službách pro cesty.“

4 Článek 1 této směrnice, nadepsaný „Předmět“, stanoví:

„Účelem této směrnice je přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a k dosažení co možná nejjednotnější vysoké úrovně ochrany spotřebitele sblížením některých aspektů právních a správních předpisů členských států, pokud jde o smlouvy mezi cestujícími a obchodníky o souborných službách pro cesty [a] o spojených cestovních službách.“

5 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

12) ‚nevyhnutelnými a mimořádnými okolnostmi‘ situace, již strana, která se jí dovolává, nemůže ovlivnit a jejímž důsledkům nelze zabránit ani přijetím veškerých přiměřených opatření;

[...].“

6 Článek 12 téže směrnice, nadepsaný „Ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty a právo na odstoupení před zahájením poskytování souborných služeb“, v odstavcích 1 až 4 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby cestující mohl smlouvu o souborných službách pro cesty před zahájením poskytování souborných služeb kdykoli ukončit. Ukončí-li cestující smlouvu o souborných službách pro cesty podle tohoto odstavce, může po něm být požadováno zaplacení přiměřeného a zdůvodnitelného storno poplatku pořadateli. Smlouva o souborných službách pro cesty může stanovit přiměřené standardní storno poplatky odvíjející se od doby mezi ukončením smlouvy před zahájením poskytování souborných služeb a očekávaných úspor nákladů a příjmů z alternativního využití cestovních služeb. Nejsou-li stanoveny standardní storno poplatky, odpovídá výše storno poplatku ceně za souborné služby snížené o úspory nákladů a příjmy z alternativního využití cestovních služeb. Pořadatel na žádost cestujícího výši storno poplatků odůvodní.

2. Bez ohledu na odstavec 1 má cestující právo ukončit smlouvu o souborných službách pro cesty před zahájením poskytování souborných služeb bez zaplacení storno poplatku, jestliže v destinaci nebo jejím bezprostředním okolí nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace. V případě ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty podle tohoto odstavce má cestující nárok na vrácení veškerých uskutečněných plateb ve prospěch souborných služeb, avšak nemá nárok na dodatečné odškodnění.

3. Pořadatel může smlouvu o souborných službách pro cesty ukončit a vrátit cestujícímu veškeré platby uskutečněné ve prospěch souborných služeb, avšak není povinen poskytnout dodatečné odškodnění, jestliže:

[...]

b) mu v plnění smlouvy brání nevyhnutelné a mimořádné okolnosti a o ukončení smlouvy uvědomí cestujícího bez zbytečného odkladu ještě před zahájením poskytování souborných služeb.

4. Pořadatel vrátí veškeré platby podle odstavců 2 a 3, nebo v případě použití odstavce 1 vrátí veškeré platby uskutečněné cestujícím nebo v jeho prospěch na souborné služby, snížené o přiměřené storno poplatky. Tyto platby musí být cestujícím vráceny bez zbytečného prodlení a v každém případě do 14 dnů po ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty.“

7 Článek 23 odst. 2 směrnice 2015/2302 stanoví:

„Cestující se nemohou vzdát práv, která jim přiznávají vnitrostátní předpisy, jimiž se provádí tato směrnice.“

Německé právo

8 Ustanovení § 651h Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník), ve znění použitelném na spor v původním řízení ve věci C-584/22 (dále jen „občanský zákoník“), nadepsané „Odstoupení od smlouvy před zahájením cesty“, uvádí:

„1. Cestující může před zahájením cesty kdykoliv od smlouvy odstoupit. Pokud cestující od smlouvy odstoupí, pořadatel pozbývá nárok na zaplacení sjednané ceny cesty. Pořadatel však může požadovat přiměřenou náhradu.

2. Ve smlouvě mohou být, a to i formou standardních smluvních podmínek, sjednány paušální částky přiměřené náhrady, jejíž výše se určí na základě následujících kritérií:

- 1) doby mezi oznámením o odstoupení od smlouvy a začátkem cesty,
- 2) očekávaných úspor nákladů pořadatele cesty a
- 3) očekávaných příjmů z opětovného využití cestovní služby.

Nejsou-li ve smlouvě stanoveny paušální částky náhrady, určí se její výše podle ceny za cestu snížené o úspory nákladů dosažené pořadatelem a o příjmy, které získá jiným využitím cestovních služeb. Na žádost cestujícího pořadatel výši náhrady odůvodní.

3. Odchylně od odst. 1 třetí věty nemůže pořadatel požadovat náhradu, jestliže v destinaci nebo jejím bezprostředním okolí nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace. O nevyhnutelné a mimořádné okolnosti podle tohoto odstavce se jedná v případě, že strana, která se jich dovolává, je nemůže ovlivnit a jejímž důsledkům nešlo zabránit ani přijetím veškerých přiměřených opatření.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

9 V lednu 2020 si QM zarezervoval u společnosti Kiwi Tours pro sebe a svou manželku souborné služby pro cestu do Japonska, která se měla uskutečnit od 3. do 12. dubna 2020. Celková cena souborných služeb činila 6 148 eur, z níž QM zaplatil zálohu ve výši 1 230 eur.

10 V návaznosti na řadu opatření přijatých japonskými orgány v souvislosti s šířením nákazy covidem-19 QM dopisem ze dne 1. března 2020 od uvedené smlouvy o souborných službách kvůli zdravotnímu riziku souvisejícímu s tímto onemocněním odstoupil.

- 11 Kiwi Tours vystavila fakturu na storno poplatků ve výši 307 eur, kterou QM zaplatil.
- 12 Dne 26. března 2020 vydalo Japonsko zákaz vstupu na své území. QM tedy požádal Kiwi Tours o vrácení uvedeného poplatku, což tato společnost odmítla.
- 13 Amtsgericht (okresní soud, Německo), ke kterému QM podal žalobu na vrácení poplatku, uložil společnosti Kiwi Tours vrátit celou výši zaplaceného storno poplatku. Landgericht (zemský soud, Německo), ke kterému společnost Kiwi Tours podala odvolání, návrh na vrácení zamítl, neboť měl za to, že v okamžiku odstoupení od smlouvy o souborných službách pro cesty dotčené ve věci v původním řízení nebylo na základě posouzení *ex ante* možné mít za to, že nastaly „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“ ve smyslu čl. 651h odst. 3 občanského zákoníku. QM tedy nebyl oprávněn od této smlouvy odstoupit bez zaplacení storno poplatku.
- 14 Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo), k němuž QM podal kasační opravný prostředek a který je předkládajícím soudem, uvádí, že Landgericht (zemský soud) měl v odvolacím řízení právem za to, že podmínky, kterými se v § 651h odst. 3 občanského zákoníku, tedy ustanovení přijatém za účelem provedení článku 12 směrnice 2015/2302 do vnitrostátního práva, řídí právo odstoupit od smlouvy o souborných službách pro cesty bez zaplacení storno poplatku, jsou splněny mj. tehdy, pokud by podle „prognózy“ uskutečněné před zahájením dotčené cesty její uskutečnění s sebou pro cestujícího neslo značná zdravotní rizika. Posouzení existence takového rizika, které Landgericht (zemský soud) provedl v projednávaném případě, je však stíženo nesprávnými právními posouzeními. Není tak vyloučeno, že posledně uvedený soud by při správném posouzení tohoto rizika dospěl k závěru, že cesta do Japonska s sebou nesla již v okamžiku odstoupení od smlouvy dotčené ve věci v původním řízení vážná a významná rizika pro zdraví cestujících.
- 15 Předkládající soud upřesňuje, že tedy v zásadě musí v souladu s německým procesním právem vrátit věc Landgericht (zemský soud), aby o této otázce rozhodl. Mohl by však o odvolání podaném proti rozsudku Amtsgericht (okresní soud) sám rozhodnout a zamítnout jej, pokud by pro účely posouzení existence práva QM na odstoupení od smlouvy dotčené ve věci v původním řízení bez zaplacení storno poplatku byly důležité i okolnosti, které nastaly až po tomto odstoupení. Je totiž nesporné, že uskutečnění této cesty nebylo nakonec možné z důvodu, že japonské orgány s ohledem na šíření nákazy covidem-19 vyhlásily dne 26. března 2020 zákaz vstupu na území dotyčného státu.
- 16 V tomto ohledu se předkládající soud kloní k tomu, že v souladu s čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 je třeba zohlednit rovněž okolnosti, které nastaly až po odstoupení od dotyčné smlouvy o souborných službách pro cesty.
- 17 Předkládající soud nejprve poukazuje na to, že čl. 12 odst. 2 této směrnice sice formálně upravuje případ ukončení smlouvy odlišný od případu uvedeného v odstavci 1 tohoto článku, takové rozlišování však má z věcného hlediska význam pouze pro určení právních důsledků dotyčného ukončení, jelikož uvedený odstavec 2 stanoví odchylně od odstavce 1 neexistenci nároku na zaplacení storno poplatku. Tyto právní důsledky přitom podle uvedeného čl. 12 odst. 2 závisí nikoliv na tom, o jaké důvody se cestující při zrušení cesty opřel, nýbrž pouze na skutečné existenci okolností, které mají významný dopad na uskutečnění dané cesty.
- 18 Předkládající soud dále uvádí, že účel platby storno poplatků, ať už jsou tyto poplatky považovány za „plnění podobné náhradě škody“, nebo za „náhradu ceny dotčené cesty“, takový výklad potvrzuje. Pokud by se totiž po odstoupení od uzavřené smlouvy o souborných službách pro cesty

ukázalo, že uskutečnění dané cesty je ohroženo a její pořadatel by byl v takovém případě každopádně povinen vrátit cenu za cestu v plné výši, i kdyby dotýčný cestující od smlouvy neodstoupil, nevznikla by újma způsobená tímto odstoupením ani nárok na zaplacení náhrady za cenu dotýčné cesty, jelikož takový nárok má své opodstatnění pouze tehdy, pokud by bez tohoto odstoupení měl organizátor nárok na zaplacení ceny cesty.

- 19 A konečně předkládající soud uvádí, že úvahy týkající se ochrany spotřebitele rovněž svědčí ve prospěch zohlednění okolností, které nastaly až po odstoupení od dotčené smlouvy. Podle předkládajícího soudu vysoká úroveň ochrany cestujících vyžaduje, aby tito ani při předčasném ukončení platnosti smlouvy o cestě nebyli povinni platit za cestu, jejíž uskutečnění se následně ukáže být ohroženo. V situacích nejistoty by totiž tito cestující mohli být odrazováni od toho, aby včas využili svého práva na odstoupení bez zaplacení storno poplatku. Taková možnost odstoupení bez zaplacení těchto poplatků by ostatně uvedeným cestujícím neumožňovala spekulovat o možném přetrvávání počínající krize. Naproti tomu, pokud by toto právo na odstoupení bez zaplacení poplatku záviselo na okamžiku tohoto odstoupení, vedlo by to právě ke spekulativnímu chování, zejména u dotýčného pořadatele, který by mohl být veden k tomu, že by až do doby krátce před počátkem cesty smlouvu nerušil, a nechával tak otevřenu možnost, že cestující navzdory všemu svou cestu zruší a zaplatí storno poplatek, což by pro něj bylo finančně výhodné.
- 20 Předkládající soud má za to, že výše uvedené důvody nejsou zpochybněny lhůtou pro vrácení plateb, která podle čl. 12 odst. 4 směrnice 2015/2302 činí čtrnáct dnů od ukončení smlouvy. Z uvedeného ustanovení totiž nelze vyvodit, že výše storno poplatku musí být s konečnou platností stanovena nejpozději k okamžiku uplynutí této lhůty. Stejně tak má uvedený soud za to, že není namístě vykládat odstavce 1 a 2 článku 12 uvedené směrnice v tom smyslu, že stanoví pravidlo a výjimku, jelikož cílem těchto odstavců je spíše nalézt spravedlivou rovnováhu mezi oprávněným zájmem pořadatele zájezdů na odměně a cílem vysoké úrovně ochrany cestujících.
- 21 Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 12 odst. 2 směrnice [2015/2302] vykládán v tom smyslu, že pro posouzení, zda ukončení smlouvy [o souborných službách pro cesty] je důvodné, jsou relevantní pouze takové nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které v okamžiku ukončení smlouvy již nastaly, nebo v tom smyslu, že je nutno přihlížet rovněž k nevyhnutelným a mimořádným okolnostem, které ve skutečnosti nastanou až po ukončení smlouvy, avšak ještě před plánovaným začátkem cesty?“

K předběžné otázce

- 22 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 musí být vykládán v tom smyslu, že pro určení, zda nastaly „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“, které „mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace“, ve smyslu tohoto ustanovení, je třeba zohlednit pouze situaci, která panovala v okamžiku, kdy cestující ukončil svou cestovní smlouvu, nebo rovněž nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které nastaly až po tomto datu, nicméně ještě před zahájením poskytování dotčených souborných služeb.

- 23 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 stanoví, že „jestliže v destinaci nebo jejím bezprostředním okolí nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace“, má cestující právo ukončit smlouvu o souborných službách pro cesty před zahájením poskytování těchto služeb bez zaplacení storno poplatku, a tím i nárok na vrácení veškerých plateb za souborné služby.
- 24 Pojem „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“ ve smyslu čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 je definován v čl. 3 bodě 12 této směrnice jako „situace, již strana, která se jí dovolává, nemůže ovlivnit a jejímž důsledkům nelze zabránit ani přijetím veškerých přiměřených opatření“.
- 25 Bod 31 odůvodnění uvedené směrnice rozsah zmíněného pojmu vyjasňuje, když uvádí, že „sem [může] patřit například válečný konflikt, jiné závažné bezpečnostní problémy jako terorismus, významná rizika pro lidské zdraví, například výskyt ohniska závažného onemocnění v cestovní destinaci, nebo přírodní katastrofy, jako například záplavy, zemětřesení či povětrnostní podmínky, jež znemožňují bezpečně se dopravit do místa určení, jak bylo dohodnuto ve smlouvě o souborných službách pro cesty“.
- 26 V první řadě ze znění čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 vyplývá, že právo ukončit smlouvu o souborných službách pro cesty bez zaplacení storno poplatku musí cestující uplatnit ještě „před zahájením poskytování souborných služeb“.
- 27 Podmínka, které podléhá výkon tohoto práva, totiž aby „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti [...] [měly] výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace“, musí být nutně splněna k okamžiku takového ukončení, tedy „před zahájením poskytování souborných služeb“.
- 28 Pro posouzení, zda je uvedená podmínka splněna, je tedy z časového hlediska rozhodné datum ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty.
- 29 Pakliže tatáž podmínka vyžaduje, aby nastaly „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“, je proto třeba ji třeba považovat za splněnou, pokud takové okolnosti skutečně nastaly k okamžiku ukončení dotyčné smlouvy o souborných službách pro cesty, což znamená, že k tomuto okamžiku musí existovat situace odpovídající definici pojmu „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“, jak je uvedena v čl. 3 bodě 12 směrnice 2015/2302 a osvětlena v bodě 31 jejího odůvodnění.
- 30 A dále v rozsahu, v němž tyto okolnosti musí mít „výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace“, tento dopad se s konečnou platností projeví až v okamžiku, kdy měly být dotyčné souborné služby poskytovány, takže jeho posouzení má nutně povahu prognózy.
- 31 Z toho plyne, že se toto posouzení musí opírat o prognózu, pokud jde o pravděpodobnost, že nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, kterých se dovolává dotyčný cestující, budou mít „výrazný dopad na poskytování souborných služeb“ ve smyslu čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302.
- 32 Kromě toho je při posuzování pravděpodobnosti a rozsahu tohoto dopadu třeba vzít v potaz hledisko průměrného, běžně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřetného cestujícího v tom smyslu, že se takový cestující mohl rozumně domnívat, že nevyhnutelné a mimořádné

okolnosti, kterých se dovolává, budou pravděpodobně mít výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. února 2024, Tez Tour, C-299/22, EU:C:2024:xxx, bod 71).

- 33 Pokud jde ve druhé řadě o dopad, který by v této souvislosti mohly mít „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“ ve smyslu čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302, které nastaly až po ukončení smlouvy, je třeba mít za to, že takové okolnosti nelze brát v potaz.
- 34 V tomto ohledu zaprvé na rozdíl od toho, co podle všeho navrhuje předkládající soud, právo ukončit smlouvu o souborných službách pro cesty bez zaplacení storno poplatku, stanovené v uvedeném čl. 12 odst. 2, nemůže samostatně záviset na situaci panující k okamžiku tohoto ukončení a zároveň na situaci existující v určitém okamžiku mezi tímto ukončením a začátkem poskytování souborných služeb.
- 35 Zohlednění situace k těmto různým okamžikům by totiž mohlo vést k protichůdným, či dokonce nesmyslným výsledkům. Podle takového přístupu by právo ukončit smlouvu o souborných službách pro cesty bez zaplacení storno poplatků mohlo být nejprve k okamžiku ukončení této smlouvy dotyčnému cestujícímu přiznáno, aby následně, po tomto ukončení, se zpětnou účinností zaniklo z důvodu následných událostí. Naopak by toto právo mohlo být i tomuto cestujícímu k uvedenému okamžiku nejprve odepřeno, aby mu následně bylo na základě takových událostí přiznáno, jak rovněž uvedla generální advokátka v bodě 44 svého stanoviska.
- 36 Kromě toho kontext čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 podporuje výklad tohoto ustanovení uvedený v bodě 33 tohoto rozsudku, jelikož vztah mezi odstavcem 2 a odstavcem 1 článku 12 potvrzuje nesoudržnost takového řešení, jako je řešení uvedené v předchozím bodě tohoto rozsudku. Ačkoli obě ustanovení přiznávají uvedenému cestujícímu dvě odlišná práva na ukončení smlouvy, jedno a totéž ukončení dotčené smlouvy o souborných službách pro cesty by mohlo v závislosti na vývoji situace po ukončení této smlouvy střídavě spadat pod jedno, nebo druhé ustanovení.
- 37 Při posuzování, zda k ukončení dotčené smlouvy o souborných službách pro cesty došlo za „nevyhnutelných a mimořádných okolností“ ve smyslu čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302, je proto třeba zohlednit jeden určitý okamžik.
- 38 Zadruhé, jak vyplývá z konstatování učiněného v bodě 29 tohoto rozsudku, je tímto okamžikem datum ukončení dotčené smlouvy.
- 39 Zatřetí v této souvislosti je hned z několika důvodů žádoucí takový výklad čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302, který vylučuje možnost zohlednit pozdější okamžik, než kdy došlo k tomuto ukončení dotčené smlouvy.
- 40 Předně připuštění toho, aby výkon práva dotyčného cestujícího ukončit smlouvu o souborných službách pro cesty bez zaplacení storno poplatku, které je zakotveno v uvedeném ustanovení, podléhal podmínce, jejíž splnění by bylo možné s konečnou platností konstatovat až následně, by pro tohoto cestujícího činilo souvislost, kterou uvedené ustanovení zavádí mezi takovým ukončením a výskytem „nevyhnutelných a mimořádných okolností“ ve smyslu téhož ustanovení, náhodnou.

- 41 Dále čl. 12 odst. 4 směrnice 2015/2302 ukládá pořadateli souborných služeb povinnost vrátit dotyčnému cestujícímu veškeré platby uskutečněné za tyto souborné služby bez zbytečného prodlení a „v každém případě“ do 14 dnů po ukončení smlouvy, mj. po ukončení bez storno poplatku upraveném v čl. 12 odst. 2 této směrnice. Cílem této lhůty je zaručit, aby tento cestující mohl krátce po tomto odstoupení znovu volně nakládat s částkou, kterou vynaložil k zaplacení tohoto souboru služeb (rozsudek ze dne 8. června 2023, UFC – Que choisir a CLCV, C-407/21, EU:C:2023:449, bod 30).
- 42 Uložení takové lhůty přitom naznačuje, že tento pořadatel by měl být v zásadě schopen bezprostředně po ukončení dotčené smlouvy o souborných službách pro cesty, a tedy bez vyčkávání na další vývoj situace, určit, zda je uplatnění práva na ukončení této smlouvy bez zaplacení storno poplatku ze strany cestujícího odůvodněné, a pokud ano, podniknout kroky nezbytné k zajištění, aby k vrácení veškerých uskutečněných plateb za dané souborné služby došlo ve stanovené lhůtě.
- 43 A konečně je takovýto výklad podepřen cílem směrnice 2015/2302, kterým je podle jejího článku 1 mj. zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele.
- 44 Předně vzhledem k tomu, že čl. 12 odst. 2 této směrnice přiznává dotyčnému cestujícímu v případě „nevyhnutelných a mimořádných okolností“ právo na ukončení smlouvy, které je mu vlastní, nezávisle na právu na ukončení smlouvy, kterým disponuje dotyčný pořadatel podle čl. 12 odst. 3 uvedené směrnice, je totiž pro to, aby se tento cestující mohl užitečně svého práva dovolávat, třeba, aby byl v okamžiku ukončení smlouvy schopen posoudit, zda podmínky upravující uplatnění tohoto práva jsou splněny.
- 45 Naproti tomu, pokud by možnost využít uvedeného práva závisela na vývoji, k němuž dojde po oznámení o ukončení, přetrvával by stav nejistoty, který by ukončil až okamžik, kdy měly souborné služby začít být poskytovány.
- 46 A dále je sice pravda, že kdyby byl pro účely výkonu práva ukončit smlouvu o souborných službách pro cesty bez zaplacení storno poplatku, stanoveného v čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302, za rozhodující považován vývoj, ke kterému by došlo po rozvázání této smlouvy, avšak ještě před zahájením poskytování dotčených souborných služeb, mohlo by to zvýšit ochranu dotyčného cestujícího v případě, že by tento vývoj skutečně zamezil splnění uvedené smlouvy. Stejně tak by však platil opak v případě, kdy by se po ukončení smlouvy ukázalo, že daný soubor služeb lze nicméně v důsledku neočekávaného zlepšení dané situace poskytnout. V posledně uvedeném případě by totiž byl tento cestující zbaven jakéhokoliv práva smlouvu o souborných službách pro cesty ukončit bez zaplacení storno poplatku, a to i v případě, kdy by ukončení této smlouvy založil na rozumně očekávatelné pravděpodobnosti výskytu takové překážky.
- 47 V projednávané věci z vysvětlení poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že ve sporu v původním řízení dotyčný cestující hodlal od smlouvy o souborných službách pro cesty bez zaplacení storno poplatku odstoupit s poukazem na postupné šíření, či dokonce pandemii nákazy covidem-19 jako „nevyhnutelnou a mimořádnou okolnost“ ve smyslu čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302.
- 48 V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že taková světová zdravotní krize, jako je pandemie covidu-19, musí být jako taková považována za situaci, která může spadat pod pojem „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“ ve smyslu čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 (rozsudek ze dne 8. června 2023, UFC – Que choisir a CLCV, C-407/21, EU:C:2023:449, bod 45).

- 49 S ohledem na vše výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 musí být vykládán v tom smyslu, že pro určení, zda nastaly „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“, které „mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace“, ve smyslu tohoto ustanovení, je třeba zohlednit pouze situaci, která panovala v okamžiku, kdy cestující ukončil svou cestovní smlouvu.

K nákladům řízení

- 50 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 12 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS

musí být vykládán v tom smyslu, že

pro určení, zda nastaly „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“, které „mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace“, ve smyslu tohoto ustanovení, je třeba zohlednit pouze situaci, která panovala v okamžiku, kdy cestující ukončil svou cestovní smlouvu.

Podpisy